

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2015
7. volební období

177.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 37. schůze
ze dne 24. září 2015

k doporučení Komise ze dne 8. 6. 2015 k Evropskému programu znovuosídlování /kód dokumentu 9376/15, C(2015) 3560 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace 1. náměstka ministra vnitra JUDr. Ing. Jiřího Nováčka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Marka Černocho a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel

Marek Černoch v. r.
zpravodaj

Ondřej Benešík v. r.
předseda

Doporučení Komise ze dne 8. 6. 2015 k Evropskému programu znovuusídlování

C(2015)3560 v konečném znění, kód Rady 9376/15

- **Právní základ:**
Článek 292 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
11. 6. 2015
- **Datum projednání ve VEZ:**
3. 9. 2015 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem. Jedná se o dokument nelegislativní povahy, pro členské státy nezávazný.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 21. 7. 2015, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 31. 7. 2015 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**

Předložení tohoto dokumentu bylo avizováno v rámci *Evropského programu pro migraci*¹ na následující pětileté období, který Komise představila v polovině května tohoto roku. Jedná se o jedno z opatření obsažených v první části programu, která se věnovala okamžitému řešení aktuální nepříznivé situace ve Středomoří (ostatní dvě části se zabývaly spíše dlouhodobějšími strategickými opatřeními směřujícími k účinnému řízení migrace do budoucna). Komise zde navrhla některé bezprostřední akce ze strany EU, jež by napomohly zastavit či zmírnit průběh a důsledky stávající migrační krize (v té době ještě spíše ve vztahu k jihoevropským státům).

Jedním z navrhovaných kroků bylo zavedení dočasného mechanismu na přerozdělování 40 000 běženců, kteří se nacházejí na jižní vnější hranici (konkrétně na území Řecka a Itálie).² Ruku v ruce s tímto opatřením pak bylo vydáno toto doporučení, na základě kterého by členské státy měly kromě žadatelů o azyl z Řecka a Itálie navíc dobrovolně na své území přesídlit 20 000 osob, které se nachází ve třetích zemích a potřebují mezinárodní ochranu. Každému členskému státu pak byl na základě distribučního klíče obsaženého v příloze tohoto dokumentu určen počet osob, jež by měl tímto způsobem přijmout.

¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský program pro migraci (KOM(2015) 240 v konečném znění).

² Návrh rozhodnutí Rady, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka (KOM(2015) 286 v konečném znění).

Na rozdíl od výše zmíněného návrhu na zavedení dočasného relokačního mechanismu (formou rozhodnutí Rady) však tento dokument nemá závaznou povahu a členské státy tak nejsou povinny se doporučením Komise řídit, stejně jako pro ně není nijak závazný jim přidělený počet osob. Komise tímto krokem spíše chtěla členské státy vyzvat k aktivní účasti na dobrovolných solidárních opatřeních.

- **Obsah a dopad:**

Podstatou navrženého programu je evropský příslib k ***zajištění mezinárodní ochrany pro 20 000 osob, které se nacházejí v uprchlických táborech v regionech severní Afriky, Blízkého východu a Afrického rohu.*** Prioritními zeměmi pak mají být především státy, kde jsou ze strany EU prováděny regionální programy rozvoje a ochrany.

Tito lidé by měli být přesídlováni do Evropy postupně v průběhu následujících ***dvou let*** ode dne přijetí tohoto doporučení, a to ***na žádost UNHCR***³ a po dohodě s příslušným členským státem. Přijímající stát by jim měl garantovat srovnatelná práva, jako mají příjemci mezinárodní ochrany, tj. ochranu před jejich navrácením do země, kde by jim hrozilo nebezpečí na životě či zdraví (tzv. princip *non-refoulement* zakotvený mezinárodním právem), udělení práva pobytu a dalších práv, kterých požívají občané tohoto státu (tzv. národní režim), případně ostatní cizinci.

Doporučení počítá s tím, že definitivní rozhodnutí o přijetí konkrétních osob bude na daném členském státu. Vhodné kandidáty budou na místě vybírat zástupci UNHCR, kteří budou členským státům předkládat své návrhy.⁴ Pokud některý členský stát bude souhlasit s jejich přesídlením, dotyčné osoby budou muset podstoupit odpovídající lékařské a bezpečnostní kontroly, na jejichž základě členský stát následně učiní konečné rozhodnutí. Jakmile dojde k realizaci jejich přesídlení do Evropy, přijímající stát s nimi formálně zahájí řízení o udělení mezinárodní ochrany. Od tohoto okamžiku vstoupí přesídlené osoby do režimu klasických *žadatelů o azyl*, včetně všech práv a povinností, které s tímto statutem souvisejí. Po udělení mezinárodní ochrany pak získají postavení *azylantů*.

Pokud jde o právo volného pohybu, v doporučení je zdůrazněno, že tyto osoby budou mít srovnatelné postavení, jako mají jiní státní příslušníci třetích zemí legálně pobývajících v členských státech.⁵ Jestliže tedy přesídlená osoba bez povolení vstoupí, nebo bude pobývat na území jiného členského státu a bude zachycena, tento stát ji automaticky pošle zpět do státu znovusídlení v souladu s evropskými pravidly.

Během provádění programu by měl být členským státům k dispozici EASO⁶, který bude pomáhat s praktickou realizací znovusídlování (zejména v těch státech, které nemají v této oblasti žádné předchozí zkušenosti). Zároveň bude monitorovat celkové provádění programu a podávat zprávy o jeho průběhu.

Příloha dokumentu stanoví ***distribuční klíč*** k určení počtu osob připadajících na jednotlivé členské státy. Komise zde vycházela ze stejného postupu, jako použila v případě výpočtu kvót na relokační žadatelů o azyl z území Řecka a Itálie (viz výše), tj. velikost populace daného členského státu v roce 2014 (váha 40 %), výše jeho celkového HDP za rok 2013 (váha 40 %), míra nezaměstnanosti v roce 2014 (váha

³ Vysoký úřad OSN pro uprchlíky: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>.

⁴ Bude se jednat o osoby, kterým UNHCR na základě svého mandátu poskytuje ochranu – tzn. uprchlíky, kteří naplňují definici obsaženou v Ženevské úmluvě o uprchlících z roku 1951, válečné běžence a některé další vysídlené osoby (tzv. mandátní uprchlíci).

⁵ Právo k dlouhodobému/trvalému pobytu v určitém členském státě v sobě zároveň zahrnuje právo ke krátkodobému pobytu v ostatních členských státech.

⁶ Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu: <https://easo.europa.eu/>.

10 %) a průměrný počet spontánních žádostí o azyl a znovuušídlených osob na 1 milion obyvatel v období let 2010 – 2014 (váha 10 %). Na Českou republiku mělo na základě těchto kritérií připadat **2,63 %** z celkového počtu, tj. **525 osob** s tím, že Komise avizovala, že pokud se do programu zapojí i další (přidružené) země mimo EU-28, budou tato čísla adekvátním způsobem přizpůsobena. Za každou znovuušídlenou osobu byl členským státům přislíben jednorázový finanční příspěvek z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) ve výši **10 000 EUR**⁷ s tím, že Komise pro tyto účely v letech 2015 a 2016 uvolnila navíc **50 milionů EUR**.

Následný vývoj:

Výše popsany distribuční klíč byl na červnovém zasedání Evropské rady (25. a 26. června) většinou členských států odmítnut. Členské státy se shodly na přesídlení navrženého počtu osob s tím, že se během července samy dohodnou na způsobu jejich rozdělení. Na mimořádném zasedání Rady JHA (20. července) svolaném k tomuto tématu byla oproti původnímu návrhu Komise nalezena shoda na přesídlení celkového počtu **22 504 osob**, přičemž Česká republika avizovala přijetí **400** z nich. Dále zde bylo deklarováno, že se na tomto mechanismu budou dobrovolně podílet všechny členské státy, včetně Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Výjimkou bylo pouze Maďarsko, které s ohledem na aktuální situaci na svém území oznámilo, že prozatím nemá kapacity na přijetí dalších osob. K největšímu počtu osob se naopak přihlásilo Norsko (3 500), dále pak Francie (2 375), Spojené království (2 200), Itálie (1 989) a Rakousko (1 900).

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Doporučení Komise není právně závazné, a proto nebude mít žádný dopad na právní řád ČR. Jeho realizace bude možná na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Co se týče dopadu na státní rozpočet, Česká republika sice obdrží příspěvek ve výši 4 000 000 EUR (přesídli-li všech 400 avizovaných osob), tato dotace však pravděpodobně nepokryje veškeré náklady spojené s tímto procesem (administrativní náklady, zřízení ubytovacích kapacit, zajištění bezpečnosti v jejich blízkosti, náklady v sociální oblasti atd.).

• **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda ČR vítá dobrovolnou povahu předloženého opatření. ČR se do přesídlování dobrovolně zapojuje od roku 2008 v rámci Koncepce národního přesídlovacího programu. V realizaci tohoto programu bude pokračovat i nadále, a to právě zapojením se do evropského mechanismu. V následujících dvou letech proto v souladu s usnesením vlády č. 556 z 8. července 2015 přijme 400 žadatelů o azyl ze třetích zemí.

Dlouhodobě však vláda ČR zastává stanovisko, že řešením aktuální migrační krize v EU je především cílená podpora, stabilizace a rozvoj zdrojových a tranzitních zemí migrace, a to vyváženě směrem ke všem rizikovým regionům.

⁷ V souladu s čl. 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 516/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond, mění rozhodnutí Rady 2008/381/ES a zrušují rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 573/2007/ES a č. 575/2007/ES a rozhodnutí Rady 2007/435/ES.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Doporučení nepodléhá schvalovací proceduře v orgánech EU. Jeho obsah byl Evropským parlamentem podpořen již v rámci projednávání Evropského programu pro migraci. Rada EU přijala k doporučení závěry na zasedání Rady JHA dne 20. července 2015, v rámci nichž byly oznámeny nabídky členských států ohledně počtů osob, které jsou ochotny a schopny v souladu s navrženým mechanismem přesídlit (viz výše).

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** doporučení Komise ze dne 8. 6. 2015 k Evropskému programu znovusídlování;
2. **p o d p o r u j e** stanovisko vlády ČR k tomuto dokumentu ze dne 21. července 2015;
3. **t r v a l e o d m í t á** stanovování jakýchkoli povinných kvót na relokační či přesídlování běženců v rámci EU;
4. **n e b r á n í s e** však realizaci navržených solidárních opatření za předpokladu, že celý mechanismus bude postaven na principu dobrovolnosti a aktuálních možnostech daného členského státu;
5. zároveň **z d ů r a z ň u j e**, že uvedená opatření nejsou řešením aktuální migrační krize; pozornost by podle něj měla být věnována primárně řešení hlavních příčin enormního přílivu migrantů do Evropy.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel

Marek Černoch v. r.
zpravodaj

Ondřej Benešík v. r.

předseda